

INHOUD

Onderzoeksopzet	1
Hoofdstuk 1. Achtergrond	3
Hoofdstuk 2. Probleemstelling	7
Afdeling I. Academisch debat	7
Afdeling II. Eigen bijdrage academisch debat	9
Hoofdstuk 3. Onderzoeksvragen en -methodologie	11
Afdeling I. Algemene beginselen van Unierecht en de relatie met het HGEU	11
Afdeling II. Methodologie Hof van Justitie bij de erkenning van algemene beginselen van Unierecht	14
Afdeling III. Onderzoeksvragen, onderzoeksdoelstelling en beperkingen	17
Afdeling IV. Onderzoeksmethodologie	19
§ 1. Onderzoeksvraag 1	19
§ 2. Onderzoeksvraag 2	20
A. Subonderzoeksvraag 1	20
B. Subonderzoeksvraag 2	21
C. Subonderzoeksvraag 3	22
D. Subonderzoeksvraag 4	23
§ 3. Onderzoeksvraag 3	24
Hoofdstuk 4. Relevantie van het onderzoek	27
Hoofdstuk 5. Begrippen gehanteerd in het onderzoek	29

Deel 1. Het recht op sociale zekerheid in het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie	31
Hoofdstuk 1. Opbouw en methodologie	33
Afdeling I. Doelstelling bespreking	33
Afdeling II. Werkwijze	33
Hoofdstuk 2. Huidige stand van zaken artikel 34 HGEU	35
Afdeling I. Bescherming sociale rechten in de EU	35
Afdeling II. Invulling recht op sociale zekerheid in artikel 34 HGEU	37
§ 1. Artikel 34, paragraaf 1 HGEU	37
§ 2. Artikel 34, paragraaf 2 HGEU	43
§ 3. Artikel 34, paragraaf 3 HGEU	44
§ 4. Tussenbesluit	46
Afdeling III. Toepassingsgebied artikel 34 HGEU	48
§ 1. Geen uitbreiding bevoegdheden EU	48
§ 2. Uitvoering Unierecht door de EU-lidstaten	49
A. Groep 1: Nationale maatregelen ter uitvoering van het Unierecht	51
B. Groep 2: Nationale maatregelen die een beroep doen op een Unierechtvaardigingsgrond	53
C. Groep 3: Nationale maatregelen die vallen binnen de werkingssfeer van het Unierecht en zuiver nationale maatregelen	55
§ 3. Tussenbesluit	57
Afdeling IV. Uitlegging en reikwijdte van artikel 34 HGEU	58
§ 1. Beperkingen aan de rechten in het HGEU	58
§ 2. Uitlegging van de rechten in het HGEU en artikel 52, paragraaf 2 HGEU	64
§ 3. Afdwingbaarheid van artikel 34 HGEU en artikel 52, paragraaf 5 HGEU	66
A. Onderscheid rechten en beginselen	66
B. Invulling van de afdwingbaarheid van beginselen in het HGEU	68
§ 4. Tussenbesluit	71
Hoofdstuk 3. Conclusie	75

Deel 2. De garanties ter bescherming van (het recht op) sociale zekerheid in het Europees Sociaal Handvest, het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de constitutionele tradities van de lidstaten	79
Deel 2.1. De garanties ter bescherming van het recht op sociale zekerheid in het Europees Sociaal Handvest	81
Hoofdstuk 1. Opbouw en methodologie	83
Afdeling I. Doelstelling en toelichting bespreking Europees Sociaal Handvest	83
Afdeling II. Werkwijze bespreking Europees Sociaal Handvest	86
Afdeling III. Afbakening begrippen	87
Hoofdstuk 2. Toezicht op het Europees Sociaal Handvest	89
Hoofdstuk 3. Recht op sociale zekerheid in artikel 12 ESH	91
Afdeling I. Algemeen	91
Afdeling II. Relatie tussen artikel 12 ESH en IAO-Conventie nr. 102 en Europese Code inzake Sociale Zekerheid	91
Afdeling III. Plicht om een socialezekerheidsstelsel in te voeren of in stand te houden (art. 12, par. 1 ESH)	92
§ 1. Personeel en materieel toepassingsgebied nationale socialezekerheidsstelsels	93
§ 2. Niveau van de socialezekerheidsuitkeringen	94
§ 3. Tussenbesluit	96
Afdeling IV. Plicht om het nationale socialezekerheidsstelsel op een bevredigend niveau te houden (art. 12, par. 2 ESH)	97
Afdeling V. Plicht om te streven naar een geleidelijke verbetering van het nationale socialezekerheidsstelsel (art. 12, par. 3 ESH)	98
§ 1. Artikel 12, paragraaf 3 ESH als een voortdurende inspanning	99
§ 2. Besparingsmaatregelen en artikel 12, paragraaf 3 ESH	100
A. Algemene principes	100
B. Toepassing algemene principes	100
§ 3. Tussenbesluit	106

Afdeling VI. Beginsel van gelijke behandeling bij grensoverschrijdende situaties in de sociale zekerheid (art. 12, par. 4 ESH)	107
§ 1. Algemene principes	107
§ 2. Tussenbesluit	110
Hoofdstuk 4. Recht op sociale bijstand in artikel 13 ESH	111
Afdeling I. Recht op sociale en medische bijstand (art. 13, par. 1 ESH)	111
§ 1. Aard van de uitkeringen en toekenningsvoorwaarden	112
§ 2. Niveau van de socialebijstandsuitkeringen	115
§ 3. Individueel recht op bijstand en een recht op beroep en juridische bijstand	116
§ 4. Personeel toepassingsgebied	116
§ 5. Tussenbesluit	118
Afdeling II. Recht op gelijke behandeling inzake het recht op sociale bijstand (art. 13, par. 4 ESH)	119
§ 1. Personeel toepassingsgebied	119
§ 2. Materieel toepassingsgebied	120
§ 3. Tussenbesluit	121
Hoofdstuk 5. Conclusie	123
Deel 2.2. De garanties ter bescherming van (het recht op) sociale zekerheid in het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens	125
Hoofdstuk 1. Opbouw en methodologie	127
Afdeling I. Doelstelling en toelichting bespreking Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens	127
Afdeling II. Werkwijze bespreking Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens	130
Hoofdstuk 2. Toezicht op het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens	133
Hoofdstuk 3. Verbod op foltering in artikel 3 EVRM	135

Hoofdstuk 4. Verbod op discriminatie in artikel 14 EVRM en Protocol nr. 12	139
Afdeling I. Opbouw bespreking	139
Afdeling II. Het verbod op discriminatie in artikel 14 EVRM	139
§ 1. Toetsingskader bij artikel 14 EVRM	139
§ 2. Vergelijkbaarheid	140
§ 3. Objectieve en redelijke verantwoording	141
§ 4. Beoordeling voor socialezekerheidsrechten en de gronden bij artikel 14 EVRM	143
A. Nationaliteit	143
B. Geslacht	145
C. Andere status	147
Afdeling III. Tussenbesluit	150
Hoofdstuk 5. Recht op eigendom in artikel 1 AP EVRM	153
Afdeling I. Algemene principes recht op eigendom	153
Afdeling II. Recht op eigendom en koppeling met socialezekerheidsrechten	153
§ 1. Ruime interpretatie begrip “eigendom”	153
§ 2. Verplichting om socialezekerheidsbijdragen te betalen	155
§ 3. Juridische positie van het individu onder het socialezekerheidsrecht beschouwd als “eigendom”	156
A. Materieel toepassingsgebied artikel 1 AP EVRM	156
B. Beoordeling mogelijke schending artikel 1 AP EVRM	159
1. In overeenstemming met de wet en een legitieme doelstelling	159
2. Proportionaliteitstoets	160
a. Beperken of afschaffen van socialezekerheidsuitkeringen of socialezekerheidsrechten	161
b. Stopzetten van socialezekerheidsuitkeringen wanneer men niet (langer) voldoet aan de wettelijke voorwaarden	164
Afdeling III. Tussenbesluit	165
Hoofdstuk 6. Conclusie	167
Deel 2.3. Het recht op sociale zekerheid in de constitutionele tradities van de EU-lidstaten	169
Hoofdstuk 1. Opbouw en methodologie landenstudie	171

Afdeling I. Doelstelling landenstudie	171
Afdeling II. Werkwijze landenstudie	171
Afdeling III. Afbakening begrippen en landenselectie	174
§ 1. Begrip “Grondwet”	174
§ 2. Begrip “sociale rechten” en “het recht op sociale zekerheid”	175
§ 3. Recht op sociale zekerheid en sociale bijstand	176
Afdeling IV. Bronnenmateriaal landenstudie	177
Hoofdstuk 2. Recht op sociale zekerheid in de Grondwetten van de EU-lidstaten	179
Afdeling I. Inleiding	179
Afdeling II. Aanwezigheid neergeschreven recht op sociale zekerheid in de Grondwetten van de EU-lidstaten	179
§ 1. Geen (of zeer beperkte) aanwezigheid van sociale rechten in de nationale Grondwet of rechtsorde	180
A. Indirecte bescherming via andere fundamentele rechten en beginselen	180
B. Beperkte rol van sociale rechten in de Grondwet	183
§ 2. Beperkte opname van sociale rechten in de Grondwet	185
§ 3. Uitgebreide opname van sociale rechten in de Grondwet	187
§ 4. Tussenbesluit	190
Afdeling III. Afdwingbaarheid van het recht op sociale zekerheid in EU-lidstaten	191
§ 1. Recht op sociale zekerheid als afdwingbaar recht?	191
§ 2. Rechterlijke controle op de bescherming van het recht op sociale zekerheid	193
A. Beperking aan de rechterlijke controle van het recht op sociale zekerheid	193
B. <i>Ex post</i> -controle op het recht op sociale zekerheid	194
C. <i>A priori</i> -controle op het recht op sociale zekerheid	198
D. Nalaten van de wetgever	199
E. Tussenbesluit	200
Afdeling IV. Inhoudelijke invulling van het recht op sociale zekerheid in de EU-lidstaten	201
§ 1. Inleiding	201
§ 2. Recht op sociale zekerheid als plicht voor de overheid	201
A. Aanspraken op socialezekerheidsrechten en -prestaties	201
B. Taak voor de wetgever bij formele wet	205

C. Sociale zekerheid als publiek vangnet en de mogelijkheid tot privatisering	206
D. Tussenbesluit	208
§ 3. Geen na te streven socialezekerheidsmodel	209
A. Ruime beleidsvrijheid voor de wetgever	209
B. Personeel toepassingsgebied en de wisselwerking met het gelijkheidsbeginsel	214
C. Materieel toepassingsgebied van het recht op sociale zekerheid	216
D. Tussenbesluit	218
§ 4. Bescherming tegen wijzigingen aan het socialezekerheidsstelsel	218
A. Recht op sociale zekerheid en gewijzigde maatschappelijke en economische omstandigheden	218
B. Kernbescherming bij het recht op sociale zekerheid en de wisselwerking met andere grondwettelijke beginselen en fundamentele rechten	222
C. Krijtlijnen te respecteren door de wetgever op basis van het recht op sociale zekerheid	226
1. Conflicterende belangen: het recht op sociale zekerheid en economische overwegingen	226
2. Vraag naar transparantie en het nodige overleg in het wetgevend proces	230
3. Bescherming adequate uitkeringen in het socialezekerheidsstelsel	233
a. Koppeling socialezekerheidsbijdragen met socialezekerheidsuitkeringen	234
b. Plicht tot indexatie socialezekerheidsuitkeringen	237
c. Sociale bijstand en het recht op menselijke waardigheid	239
d. Rechtstreekse aanspraken op minimumondersteuning	242
e. Tijdelijke beperkingen aan socialezekerheidsuitkeringen	247
4. Legitieme verwachtingen en de nood aan overgangsmaatregelen	250
D. Tussenbesluit	254
Hoofdstuk 3. Conclusie	257
Deel 2.4. Besluit	263
Hoofdstuk 1. Opbouw en werkwijze bespreking	265
Hoofdstuk 2. Vraag naar rechterlijke controle en het recht op sociale zekerheid	267
Afdeling I. Argumenten <i>pro</i> en <i>contra</i> rechterlijke controle op fundamentele rechten	267
Afdeling II. Opdeling burgerlijke en politieke rechten en sociale en economische rechten	271
§ 1. Onderscheid tussen burgerlijke en politieke rechten en sociale en economische rechten historisch verklaard	272
§ 2. Onderscheid tussen burgerlijke en politieke rechten en sociale en economische rechten op basis van hun aard en functie	274
A. Afweerrechten <i>vs.</i> instructienormen	274
B. Andere argumenten <i>contra</i> rechterlijke controle op sociale en economische rechten	276

Hoofdstuk 3. Invulling recht op sociale zekerheid op basis van de analyse in Deel 2	281
Afdeling I. Afwezigheid van een specifiek socialezekerheidsmodel	281
Afdeling II. Recht op sociale zekerheid als bescherming tegen verandering	284
§ 1. Proportionaliteitsbeginsel en het recht op sociale zekerheid	284
§ 2. Nadruk op het besluitvormingsproces en de kern van het recht op sociale zekerheid	289
§ 3. Relatie eigendomsrecht en het recht op sociale zekerheid	292
Afdeling III. Subjectieve aanspraken en het recht op menselijke waardigheid	294
Afdeling IV. Relatie verbod op discriminatie en het recht op sociale zekerheid	297
Hoofdstuk 4. Conclusie	301
Deel 3. Voorstel voor een inhoudelijke invulling van het recht op sociale zekerheid in de Europese Unie	305
Hoofdstuk 1. Opbouw en methodologie	307
Afdeling I. Doelstelling bespreking	307
Afdeling II. Opbouw en werkwijze bespreking	307
Hoofdstuk 2. Doelstellingen en bevoegdheden van de Unie in het socialezekerheidsrecht	309
Afdeling I. Opbouw bespreking	309
Afdeling II. Afwezigheid sociale bevoegdheden in de EU-Verdragen	310
§ 1. Verbod op discriminatie tussen mannen en vrouwen in de sociale zekerheid	310
§ 2. Vrij verkeer van personen en het socialezekerheidsrecht van de EU-lidstaten	311
Afdeling III. Naar sociale bevoegdheden in de Unieverdragen	316
§ 1. Sociale bevoegdheden en Sociale OMC	316
§ 2. Verdrag van Lissabon en huidige bevoegdheden in het sociaal beleid	320
Afdeling IV. Economische monitoring van de EU en het nationale socialezekerheidsrecht	324
§ 1. Europees Semester en een versterkte socio-economische monitoring	324

§ 2. Impact financiële steunmaatregelen op de nationale socialezekerheidsstelsels	327
§ 3. Sociale dimensie binnen het Europees Semester en de Europa 2020-strategie	330
Afdeling V. Tussenbesluit	333
Hoofdstuk 3. Recht op sociale zekerheid in de EU-rechtsorde	335
Afdeling I. Opbouw bespreking	335
Afdeling II. Recht op sociale zekerheid als bescherming tegen verandering	336
§ 1. Recht op sociale zekerheid, grenzen van het HGEU en EU-eigenheid	336
§ 2. Recht op sociale zekerheid als bescherming tegen verandering en recht op eigendom	338
§ 3. Invulling recht op sociale zekerheid als bescherming tegen verandering	340
§ 4. Toepassing recht op sociale zekerheid als bescherming tegen verandering in de EU-rechtsorde	344
A. <i>Ex ante</i> -controle van wetgeving	345
B. Rechterlijke controle door het Hof van Justitie	347
§ 5. Tussenbesluit	354
Afdeling III. Minimumbescherming als onderdeel van het recht op sociale zekerheid	356
§ 1. Subjectief recht op minimumbescherming	356
§ 2. EU-burgerschap en het recht op minimumbescherming	360
§ 3. Tussenbesluit	365
Afdeling IV. Recht op gelijke behandeling in de EU bij socialezekerheidsaanspraken	367
Hoofdstuk 4. Conclusie	377
Bibliografie	381
Lijst met afkortingen	451